

Mestersége kémiantanár – Varga Bence

Bemutakozás. Miért választotta a tanári pályát? Miért éppen a kémia tantárgyat választotta?

Zalaegerszezen születtem, ott nőttem fel, oda járok haza a mai napig – szüleimhez. Alapfokú tanulmányaimat a helybeli Liszt Ferenc Általános Iskola ének-zene-mozgásművészeti tagozatán végeztem, majd a Zrínyi Miklós Gimnázium nyelvi előkészítő évfolyamos, emelt szintű idegen nyelvi osztályában érettségiztem.

Középiskolásként „beleszerelmesedtem” a kémiába. Könnyen megértettem a logikáját, szívesen tanultam előre, tanulmányi versenyeken vettem részt rendszeresen. Az Irinyi János Országos Középiskolai Kémiaverseny volt életemben az első olyan komolyabb megmérettetés, ahol az országos döntőig jutottam. 10.-esként azt tűztem ki célul, hogy az országos 1–10. helyezett közé szeretnék bekerülni – végül 11. lettem a II.A kategóriában. Egy évvel később nem sikerült az OKTV döntőjébe jutnom, ami nagyon nagy csalódás volt. Hazavittem a nyárra a kémiantárom által összegyűjtött korábbi OKTV-feladatsorokat, és folyamatosan oldottam azokat. A munka meghozta gyümölcsét: végzősként a 2. helyen jutottam a döntőbe. Más kérdés, hogy az utolsó, laborfordulóban egy sajátos feladat „megfogott”, így lecsúsztam a 9. helyre a végső ranglistában. Kárpótolt emellett viszont, hogy abban a tanévben megnyertem a Szegedi Tudományegyetem által szervezett VegyÉSztorna levelezős versenyt, ami kifejezetten nehéz feladatokból állt, és hónapról hónapra rengeteg munkát adott.

Ilyen előzmények után nem volt kérdés, hogy az ELTE TTK kémia alapszakján (BSc) tanulok tovább. Még akkor sem hezitáltam, amikor az első évet befejezve nyilatkoznunk kellett, hogy vegyész vagy tanári szakirányon folytatjuk tanulmányainkat (akkor az osztott tanárképzés rendszere működött még, tehát a leendő kémiantanároknak is ennek a szaknak az elvégzésével kellett kezdeniük). Az elsőt választottam, mert

úgy véltem, nekem a kémiát a legmagasabb szinten kell művelnem. Aztán mind a kémia BSc, mind a vegyész MSc befejezésekor önálló kutatáson alapuló szakdolgozatokat írtam, és a kutatómunka mélyebb megismerése döbbsített rá arra, hogy ez nem az én világom. Polimerkémiával foglalkoztam egyébként Iván Béla professzor kutatócsoportjában (az azóta a HUN-REN Magyar Kutatási Hálózat Természettudományi Kutatóközpontjában működő csapatnál). A téma is szép volt, mert ötvözte a szerves, a szervetlen, az analitikai és a fizikai kémiát, de rá kellett jönnöm, hogy a kutatás nem köti le kellőképpen az érdeklődésemet.

Rögtön elvégeztem a vegyész mesterdiplomára épülő egyéves kémiatanár-képzést is az ELTE-n, így egyszakosként kerültem a pedagóguspályára. Már az ELTE Radnótiban, a Paulovits Ferenc vezetőtanársága alatt töltött tanítási gyakorlatom során feltűnt, hogy számomra az iskola egy természetes közeg, ahol jól érzem magam. A sok ember, a szervezési feladatok, a folyamatos visszajelzések (sikerek és kudarcok egyaránt) jóval impulzívabb mindennapokat teremtenek, mint mondjuk egy kutatólaborban. Nekem pedig ez az, ami igazán testhezálló. Természetesen ehhez megfelelő habitus is kell, benne némi exhibicionizmussal, valamint az, hogy a tanítás, a magyarázás, a gyerekek nevelése örömmel töltse el az embert. Én mindezt nem munkaként élem meg, hanem élvezettel csinálom. Márpedig, ha a hét napjaiból átlagosan ötön fel kell kelni és el kell indulni, akkor mi másért lenne ennek értelme, mint olyasvalamiért, amiben jól érezhetjük magunkat?! Azóta, akárhányszor szóba kerül tanítványaimmal a pályaválasztás kérdése (legyen ez 10. osztályban a fakultációválasztás vagy 11–12.-ben a megfelelő egyetem/szak megtalálása), mindig azt mondom, semmi mást ne tartsanak szem előtt, csak azt, ami igazán érdeklí őköt, amit örömmel csinálnának. És ha elsőre nem sikerül, akkor pedig merjenek váltani.

Hetedik éve dolgozom az ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégiumban. Ezt megelőzően négy hónapig óraadó voltam a XIII. kerületi Vízafogó Általános Iskolában, valamint több mint négy hónapig ún. diplomaszerezést követő szakmai gyakorlatot töltöttem Campus Mundi-ösztöndíjasként a gloucester-i The King's School független iskolában, Angliában. Mindkettő meghatározó élményt jelentett. Előbbi azért, mert megtapasztaltam, milyen egy teljesen

átlagos, lakótelepi általános iskolában kémiát tanítani a 7–8. évfolyamokon. Szerintem mindenki el tudja képzelni, hogy teljesen más világ, mint egy elitgimnáziumban tehetséggondozást folytatni. Utóbbi pedig azért, mert kicsit megismerkedhettem az angliai oktatási rendszerrel és kultúrával, amiből sokat tanultam, a mai napig nagy hatással van rám. A teljesség igényével nem szeretnék megfélemlíteni a XIII. kerületi Ady Endre Gimnáziumról sem, ahol első két apáczais évemben szintén óraadó voltam.

Az ELTE Apáczaisban a kezdetektől fogva rendkívül kedvező helyzetben vagyok a munkáltatásom szempontjából. Rám a pedagógusok kötelező óraszámának fele vonatkozik (jelenleg heti 12), amikor elkészítjük a tantárgyfelosztást, mert a másik felének terhére viszont én vagyok a laboráns. Ez a versenydőszakok és az érettségik kapcsán persze jelent nagyon zsúfolt heteket-hónapokat, de ugyanakkor változatosságot is ad, és egyfajta szabadságot is ahhoz, hogy a tanítványaim versenyfelkészítését végezhessem. Hálás vagyok a kollégáimnak és igazgatóimnak, hogy ezt lehetővé tették, teszik a mai napig. Nem volnék képes heti 24 minőségi tanórát megtartani, úgyhogy bármit is hozzon az élet, jelen állás szerint nem tudom elképzelni, hogy valaha is ennyi órában tanítsak. Az Apáczaisban egyébként van biológia-kémia, illetve komplex természettudományi tagozat, ahol nagy óraszámokban oktathatjuk a kémiát. Emellett nagyon élvezem tanítani az általános tantervű, hatosztályos képzésünkben lévő osztályainkat is, mert ott a kezdetektől fogva én építhetem fel a kémiát egy négyéves program keretében, és nem kell számolni az általános iskolai előzmények esetlegességével sem.

Milyen diák volt? Voltak például csínytevései, kapott-e intőket?

Az a fajta diák voltam, aki jól tanul (jellemzően kitűnő év végi bizonyítványom volt), és akinek a magaviselete is példás. A kérdésben szereplő kihágásokról nem tudok beszámolni. Egyrészt nekem mindig könnyen ment a tanulás, másrészt őszintén minden érdekelt. Ha valamiért, hát ezért sem éreztem túl jól magam az egyetemen, mert ott már csak a kémia volt (meg persze matematika és fizika), végeláthatatlan mélységekben. Ennél univerzálisabb alkat vagyok, ezért az általános és középiskolai években viszont fogékony voltam a tanulnivalóra. Személyiségemet illetően mindig is koravén voltam. Már első tagozatban jobban érdekelt, hogy az osztálynaplóban mit és hogyan

kell adminisztrálnia a tanároknak, hogy hogyan készül egy iskolai órarend, hogy a pedagógusoknak hetente hány órát kell megtartaniuk, stb., mint az mondjuk, hogy mit játszottunk délután az udvaron. Azt persze csak ma látom be, hogy mindez már akkor is arról szólt, hogy az iskola az én természetesen közegem.

Volt-e az életében tanárpéldakép, aki nagy hatással volt önre?

Tulajdonképpen az előző gondolatot folytatom azzal, hogy minden tanáromat rendkívüli módon tiszteltem. Ha kritikus is voltam velük sokszor, akkor is szó szerint mindenkitől van egy-egy életre szóló emlék, gesztus vagy szófordulat, amit őrzök, és akkor csak a legapróbb dolgokról beszéltem. Legalább 10–15 tanáromat említhetném, akik még nagyobb hatással voltak rám, de azt hiszem, hogy a KÖKÉL olvasói számára nem lenne kellően kontextusba helyezhető egy ilyen felsorolás. Ezért – ezúton is elnézést kérve minden más tanáromtól – két csoportot szeretnék közülük kiemelni.

Először is középiskolai kémiatanáraitam, Tölgyesné Kovács Katalin tanárnőt és Halmi László tanár urat. Végtelen büszkeséggel tölt el, hogy voltaképpen kettejük fehér köpenyéből „perdültem elő”. Két, igen eltérő személyiség, közben pedig mégis hasonló tanáregyéniségek. Bár a gimnáziumba már úgy érkeztem, hogy nagyon szerettem a kémiát, nekik köszönhetem azt, hogy megmutatták, nekem ehhez van tehetségem. Őt éven keresztül mellettem álltak, segítettek a versenyekre való felkészülésben. Az érettségi évében – minthogy az iskolai kémiaszakkör nekem már kevés volt – mindketten heti 1-1 órában foglalkoztak velem. A precizitás, a szigor, az emberség és a bohémság együtt jellemzi mindkettejüket, amiből természetesen én is merítettem, és viszek magammal tovább.

Másodszor pedig szeretnék megemlékezni arról, hogy a köznevelésben töltött 13 év alatt három kiváló osztályfőnököm volt. Most, hogy második éve magam is ebben a feladatkörben vagyok, még annál is inkább tudom, mint annak előtte, hogy az ő munkájuk példaértékű volt. Major Árpádné Klári néni, Jandovicsné Móricz Andrea és Néz Károly tanár úr – mindhárman remek osztályközösséget szerveztek, tartottak fenn, szerettek bennünket (mi is őket), és egészséges egyensúlyt találtak a szigorral való nevelés és a lazább pillanatok között.

Mit gondol, mitől jó egy kémiaóra?

Megfelelő kiindulási alap, ha a tanár jól érzi magát. Ez nem kivitelezhető életünk minden tanóráján, de törekedni kell rá. A mindennapos gondjainkat, a bennünk lévő feszültséget meg kell próbálni kiiktatni arra a 45 percre. Ha ez sikerül, saját hangulatunkból meríthetünk a tanítás folyamán is.

Kellő rutinnal meg kell találni az egyensúlyt az órára való felkészülésben. Ha nem eléggé gondoljuk át az óra menetét, akkor nagyon könnyen „szétfolyhat” – nekem ugyanakkor az a tapasztalatom, hogy ha túlkészüljük, az sem jó, mert akkor görcsössé válik az egész, ami frusztráló (engem legalábbis biztosan stresszel).

Ideális lenne, ha sikerülne mindenkit „megmozgatni” az órán, ami persze harminc fő fölötti osztálylétszámokkal, kémiából szinte lehetetlenség. Ismétlem magam: törekednünk kell rá. Sikeresnek akkor mondható talán egy kémiaóra, ha azt a két-három kisebb célt, amit kitűzünk magunk elé, elérjük úgy, hogy érezzük, a többség számára „átment”. Szerintem mindannyian tapasztaljuk, hogy a gyerekek számára az a legélvezetesebb, ha ők dolgozhatnak valamin: legyen az tanulókísérlet, modellekkel kapcsolatos feladatok, stb. Ezekkel feltétlenül színesíteni kell az órákat, de persze kontextusba helyezve, vagyis nem csak a „játék” kedvéért.

Van kedvenc anyaga vagy kedvenc kísérlete? Miért éppen az?

Most már évtizedes időtávlatból mondhatom, hogy kedvenc kísérletem a bővített Landolt-reakció, amit halloweeni órareakciónak, illetve Old Nassau-reakciónak is hívnak [1]. Középiskolásként lenyűgözött, hogy színtelen oldatokat összeöntünk, és mérhető idő elteltével először narancssárga csapadék jelenik meg, majd újabb kis idő múltán sötétkék színre vált az egész. A legelső recept, amit találtam, nátrium-metabiszulfidot ($\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_5$) alkalmazott, ami viszont nem volt a Zrínyi-gimnázium szertárában. Kis utánajárással megtudtam, hogy a borkénnek nevezett anyag valójában kálium-metabiszulfit ($\text{K}_2\text{S}_2\text{O}_5$), ami mindenki számára hozzáférhető, beszerezhető. Átszámítottam a receptet a nátriumsóról a káliumsóra, kipróbáltam, jól működött – ez külön sikerélményt jelentett. Azóta kitanultam a reakció bemutatásának csínját-bínját. Egy darabig minden alkalommal, amikor látványos kísérletekből álló bemutatót tartottam, természetesen ott volt a

műsorban. Az utóbbi egy-két évben kissé „elhanyagoltam”, mert valójában eléggé időigényes jól előkészíteni, de a szépségét, összetettségét, felfedezésének/kitalálásának körülményeit tényleg a mai napig csodálom.

Ha csak egyetlen (vagy néhány) kémiaórát tarthatna, arra milyen témát választana?

Nem tudok válaszolni erre a kérdésre. Majdnem minden részét eléggé szeretem tanítani a kémiának. A hetedikeseket megismertetni a kémiai alapismeretekkel, majd felépíteni az atomok/molekulák/ionok világát nehéz, de nagyon szép feladat. A szervetlen kémiát a rengeteg izgalmas kísérlet, a szerves kémiát a maga – gimnáziumi szinten – egyszerű logikája miatt élvezem tanítani. Az anyagszerkezetet és az általános kémiát sem szeretem kevésbé, csak ahhoz, hogy az sok feladatmegoldással együtt jól sikerüljön, több időre volna szükség.

Volt-e olyan pillanat vagy esemény a pályáján, amit különösen emlékezetesnek tart?

Nekem nagyon fontos a tehetséggondozás. Kifejezett boldogsággal tölt el, amikor olyan eredményeket érnek el a tanítványaim, amelyekre én nem voltam képes az ő korukban. Ezért is emlékezetes marad számomra a 2023-as Irinyi-döntő, ahol hét tanítványom vett részt (az Apáczaiából pedig összesen 15 diákunk volt), és közülük hárman szóbeliztek. Felnőtteket meghazudtoló módon álltak ki az egyetemi előadó népes hallgatósága elé. Ugyancsak büszkeséggel töltött el tavaly, hogy mind az I.A, mind az I.B kategóriát egy-egy tanítványom/tanítványunk nyerte. Ahogy az is, hogy sorozatban a harmadik évben van idén OKTV-győztes diákom – ezek olyan eredmények, amelyek egyrészt mámorosak, másrészt jó értelemben fölfoghatatlanok.

Öt éve részt veszek a Nemzetközi Junior Természettudományi Diákolimpia (International Junior Science Olympiad – IJSO) magyar csapatának felkészítésében. Először 2023-ban utaztam el az olimpiára a versenyzőkkel, ahol történetesen Magyarország addigi legjobb eredményét érte el: egy arany- és öt ezüstéremmel. Amikor a bangkoki szálloda konferenciatermében az aranyérmesünket a színpadra szólították, és az öt társa felállva tapsolta – az megint egy olyan pillanat volt, amikor azt éreztem: ha nekem ehhez valami lehetetnyi közöm volt, akkor már megérte.

A tavalyi IJSO szintén egzotikus volt két szempontból is. Egyrészt az oroszországi Szocsi mellett rendezték, ami az ukrajnai háború miatt sajnos különleges helyszín volt (szerencsére a gyerekeknek csak háromszor kellett dróntámadás veszélye miatt biztonságos helyre vonulni, és akkor sem történt semmi). Másrészt pedig ott-tartózkodásunk ideje alatt adták át a Magyar Tudományos Akadémia székházában a Magyar Kémiaoktatásért Díjakat. Tanítványaim felterjesztésére én is a kitüntetettek között voltam. Jelen voltak az ünnepségen diákjaim, igazgatóm és a családom – csak én nem. Akkor ezt nem tudtam kellőképpen átélni, mert reggeltől reggelig dolgoztunk Oroszországban az olimpián, de utólag nagyon különleges pillanatnak tartom.

Hogyan látja a kémiaoktatás jelenlegi helyzetét?

Gazdátlan, céltalan, koncepció nélküli – ahogy az oktatás egésze az. Jó néhány éve határozott meggyőződés, hogy a magyarországi iskolarendszer már szerkezetében képtelen arra, hogy minőségi természettudományos oktatást teremtsen és tartson fenn. Amíg újra nem gondolják az alapoktól az egészet, addig érdemi javulást nem várhatunk. Az ilyen mélyreható, hosszútávra szóló strukturális átalakítások azonban csak közmegegyezéses alapon, politikai pártok fölé emelve hajthatók végre, amire az utóbbi évtizedekben aligha volt példa.

A nyolc évfolyamos általános iskola fölött eljárt az idő. Ezt az intézményt a 2. világháború után azzal a céllal hozták létre, hogy a hat elemi mint mindenki számára kötelezően elvégzendőt felváltsa. Tehát előrelépést jelentett, hiszen a tankötelezettség időtartama akkor növekedett hat évről nyolcra. Jól működött addig, amíg a hat- és nyolc évfolyamos gimnáziumi képzések meg nem jelentek a '90-es években, ami ráadásul egybeesett a gyermeklétszám erőteljes csökkenésével. Mostanra – bármilyen fájó is kimondani – a felső tagozat túl sokat veszített mondanivalójából és hozzáadott értékéből ahhoz, hogy ebben a formájában tovább működtessük. Alapvetően két megoldás lehetséges: vagy lerövidíteni az általános iskolát hat évre és ezzel párhuzamosan kialakítani egy mindenki számára kötelező, három- vagy négyéves középiskolai képzést, vagy pedig meghosszabbítani az általános iskolát kilenc-tíz évre. Az első forgatókönyv voltaképpen az angliaihoz hasonló modell, amit valamelyest megismertem, és nekem szimpatikus

megoldásnak tűnik. A másik verzió is működik európai országokban, és például Varga Júlia közgazdász, az oktatás-gazdaságtan kutatója is ezt javasolta egy nemrég megjelent tanulmányában [2]. Persze mindez magával vonja a tantervek, a képzési formák (van-e létjogosultsága a tagozatoknak?), valamint a tanárképzés szükségés átalakítását is.

Kémiatanárként azt tapasztalom, azt látom, hogy a gyerekek szövegértési és alapvető matematikai készségei nem megfelelő szinten vannak a gimnáziumba való belépéskor. Több időt kellene szálni ezekre általános iskolában, ezért lenne fontos az alsó tagozat hosszabbítása. A továbbiakban néhány konkrét tünetet írok le a kémiaoktatással kapcsolatban, melyeknek hatását én is tapasztalom.

Tudjuk mindannyian, hogy a kémia tanítása esetlegessé vált a 7. és 8. évfolyamokon. Összesen heti 3 óra jut kémiára a két évben, amit a legtöbb helyen sajnos úgy osztanak el, hogy az egyik évben heti 1 kémiaóra legyen. (És akkor attól most még el is tekintek, hogy ma már kiváltható a természettudomány nevű, ebben a formájában mondvasínált tárgy is a kémiaoktatás az általános iskolákban.) Heti 1 órában a tanulás folyamata hétről hétre elakad. Mondhatni: mindent újra kell kezdeni. Ez egy értelmetlen ritmus bármilyen komolyan vehető tárgy tanulásához, és akkor arról még nem is beszéltünk, hogy mi van, ha egymás után két óra bármilyen okból elmarad... Hallottam az egyik 8.-os, hozzánk jelentkező felvételizőtől, hogy 7. osztályban egy kémiaórájuk volt, 8.-ban kettő. Ugyanakkor azon se tanultak sok mindent, mert az 1. félévben mindenki a központi felvételire koncentrált, és elsődleges volt, hogy a diákok magyar- és matematikadolgozata jól sikerüljön, a 2. félévben meg már voltaképpen azért nem érdekelt senkit, mert a felvételi lement, a többi nem fontos.

A kerettanterv által előírt 8. osztályos tananyag számomra követhetetlen. Kitaláltak ide válogatott fejezeteket a kémiából, amelyek a hétköznapi élethez kapcsolódnak. Éppen ezért a valós kémiai tartalmát lehetetlen megtanítani ezeknek a dolgoknak/jelenségeknek, hiszen 8.-ban igencsak messze járunk attól, hogy mondjuk szénhidrátokról, fehérjékről, poliészterekről érdemben beszéljünk. Persze azért volt szükség erre, mert egy ideje vannak, akik a szakképzésben egyáltalán nem tanulnak közismereti kémiát – és akkor legalább általánosban halljanak róla valamicskét –, ami visszavezet az iskolaszervezeti problémához.

A 2020-as NAT bevezetésével a gimnáziumokat is elérte az óraszámcsökkentés: 9. és 10. osztályban szintén összesen heti 3 kémiaóra áll alapból rendelkezésre. Mindezt úgy, hogy tananyagcsökkentés viszont voltaképpen nem történt. Ennyi idő alatt kellene megtanítani a teljes anyagszerkezetet és általános kémiát, valamint a szervetlen és szerves kémiát. Lehetetlen vállalkozás, és akkor újból megérkeztünk a heti 1 óra problémájához. A 7.-től 10.-ig rendelkezésre álló heti 6 órát sokkal hatékonyabban lehetne felhasználni úgy, ha azt három évre osztanánk el egységesen 2-2-2 óra formájában, de ezt a nyolc évfolyamos általános iskola létezése nem teszi lehetővé. Korosztályosan nem lenne megfelelő, ha a gyerekek 6.-tól 8.-ig tanulnának kémiát, 9.-től 11.-ig pedig túl késő egyrészt a szakképzésben tanulók miatt, másrészt a gimnazisták pályaválasztási időszaka miatt sem lenne praktikus.

Természettudományos tárgyakat csak komoly infrastrukturális és személyzeti háttér mellett lehet jól, érdekesen tanítani a 21. században. Ha arra gondolunk, hogy minden iskolát fel kellene szerelni laboratóriumokkal és el kellene látni laboránsokkal, ahol Magyarországon kémiát oktatnak, akkor igencsak zavarba jönnénk a feladattól. Csakhogy mi azt a kevés erőforrásunkat is, ami van, elaprózzuk. Görcsösen próbálunk munkáltatni kémiatanárokat az általános iskolákban, de az óraszámok és a gyereklétszám következtében ők vagy egyedül vannak szakmabeliként az intézményükben, vagy netán még több iskolában is tanítanak egyszerre, hogy meglegyen a teljes állásuk. Ez egy szakmailag káros élethelyzet. Mindezek számomra egyértelműen abba az irányba mutatnak, hogy az általános iskola intézményében nem kellene diszciplináris módon természettudományos tárgyakat tanítani, hanem ezt a feladatot egy az egyben a jól felszerelt, kémiatanárokkal maximálisan ellátott középiskolákra kellene bízni. Értelemszerűen rövidebb, például hatéves általános és hosszabb középiskolai képzésben, mint ami ma rendelkezésre áll. Előbb-utóbb be kell látnia az oktatásirányításnak azt is, hogy a laboránsmunka presztízsét mielőbb vissza kell állítani. Ez egy olyan, rendkívül fontos szakma, ami nélkül egyszerűen „meghalunk”, márpedig ma már az egyetemek is nagyon nehezen találnak maguknak laboránsokat, nemhogy az iskolák. Megoldást jelenthet az is, ha a kísérletes tárgyakat tanító pedagógusok eleve óraszámkedvezményt kapnak a laboratórium fenntartására, a laboránsfeladatok elvégzésére.

Szeretném pozitívan zárni gondolataimat a sok-sok kritika után. Hiszek abban, hogy tehetséges gyerekek, kiváló tanárok mindig lesznek. A kérdés az, hogy végre lesz-e gazdája a magyarországi oktatásnak, aki magára veszi ezeknek a reformoknak a végrehajtását.

Mivel foglalkozik legszívesebben, amikor éppen nem dolgozik? Mit osztana meg a munkáján kívüli életéből?

Három tevékenység kapcsol ki igazán: az utazás, a kerti munka és az olvasás – legfőképp a klasszikus szépirodalmat szeretem. 12 éves koromtól kezdve intenzíven foglalkoztam családfakutatással is, de az utóbbi években alábbhagyott a lendület. A történelem iránti érdeklődésem persze megvan, így most – hobbiból – a Károli Gáspár Református Egyetem történelemtanár szakos hallgatója is vagyok. Remélhetőleg hamarosan befejezem tanulmányaimat, aztán majd meglátjuk, hogy esetleg a történelem tanításába is belevágok-e.

Mit tanácsolna a kezdő tanároknak, vagy azoknak, akik tanári pályára készülnek?

Szerintem a legszebb hivatás a tanárság. Aki szeret másoknak elmagyarázni dolgokat, akit érdekel az iskola világa, jól érzi magát sok emberi kapcsolat által körülvéve, az válassza bátran a pedagóguspályát. Nagyon nagy szükség van arra, hogy minél több elhivatott, rátermett új kolléga jöjjön tanítani. Természetesen sokszor fáradságos időszakok terhelik az embert (melyik munkában nem?!), de összességében rendkívül változatos, izgalmas szakma a miénk, amiből rengeteget töltekezhetnek a benne részt vevők.

[1] <https://www.youtube.com/watch?v=Tv6IsdnaGg> (utolsó megtekintés: 2026. március 15.)

[2] Varga Júlia: *A versenyképes tudást biztosító oktatás feltételeinek megteremtése*. In: *Merre tovább? Magyarország helyzete és kilátásai* (szerk. Gyurgyák János et al.). Budapest, Osiris Kiadó, 2026. p. 274–292.